

probos

Invasieve uitheemse planten in het beheer

Casper de Groot

september 2011

Aanleiding project

- Keuze voor zes soorten: Japanse duizendknoop, reuzenberenklauw, reuzenbalsemien, Amerikaanse vogelkers, rododendron en hemelboom
- Toenemend aantal populaties en de grootte daarvan
- Schade: ecologisch, economisch en volksgezondheid
- Groeiende aandacht, maar nog niet voldoende
- Veel ervaringen, maar beperkt kennisuitwisseling

Waaruit bestond het project?

- Literatuuronderzoek (m.n. wetenschappelijke studies)
- Verzamelen praktijkervaring
- Opstellen achtergrondrapport
- Uitbrengen praktijkgids
- Vijf voorlichtingsbijeenkomsten (213 deelnemers)

Invasieve soorten in het beheer

- Keuze wel of niet bestrijden?
  - Schade en overlast
  - Hoge kosten in de toekomst voorkomen
  - Goed nabuurschap
- Inventariseren
- Beheerplan
- Samenwerken
- Voorkomen verspreiding
  - Reageer alert bij nieuwe populaties

Duizendknoop

	Japane duizendknoop	Boheemse duizendknoop	Sachalinse duizendknoop
	<i>Fallopia japonica</i>	<i>Fallopia x bohemica</i>	<i>Fallopia sachalinensis</i>
hoogte (m)	1,5-2,5	2-5	3-6
stengel	veelvuldig vertakt	weinig tot veelvuldig vertakt	geen tot enkele vertakkingen
grootte blad (cm)	10-18	15-30	25-50
bladvoet	recht	recht tot zwak hartvormig	duidelijk hartvormig
			
haren blad	schubvormig	korte, stijve, driehoekige haren	lange buigzame haren

Duizendknoop

- Bamboeachtige stengel
- Vegetatieve voortplanting
- Ook levensvatbare zaden in Nederland?
- Kleine stukjes wortelstok en stengel met 'knoop' kunnen uitgroeien tot een nieuwe plant
- Wortelstokken gaan zeer diep!

Duizendknoop

Duizendknoop - waarom bestrijden?

- Verdringt inheemse flora
- Hoge kosten door schade aan o.a. verharding, funderingen en riolering
- Hogere kosten door frequenter maaibeheer

Duizendknoop - verspreiding

- Voorkomen verspreiding
  - Transport van grond met wortelstokken stoppen!
  - Voorzichtigheid geboden bij machinaal maaien
- Afdekken

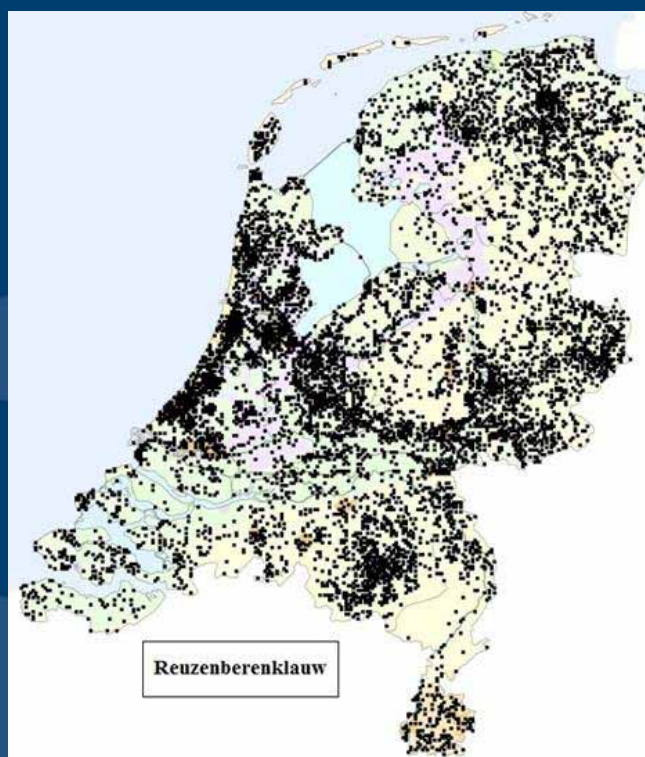
Duizendknoop - bestrijding

- Voorkomen verspreiding
  - Transport van grond met wortelstokken stoppen!
  - Machinaal maaien vermijden!
- Afdekken
- Maaien
- Afgraven
- Chemisch behandelen
- Biologisch

Reuzenberenklauw

- *Heracleum mantegazzianum*
- Afkomstig uit de Kaukasus
- Groeit op 2000 meter hoogte
- Ongeveer 150 jaar geleden geïntroduceerd

Reuzenberenklauw

- Stevige penwortel
- Stengel 5-10 cm diameter
- Meer dan 80.000 zaden per plant per jaar
- Zaden tot 7 jaar kiemkrachtig
- Schadelijke sappen in (blad)stengel
- Groot vermogen tot noodbloei

Reuzenberenklauw

- Waarom bestrijden?
  - Bedreiging voor inheemse vegetatie
  - Instabiliteit oevers
  - Giftige sappen → gevaar voor recreanten

Reuzenberenklauw

- Onderscheid maken met gewone berenklauw, een inheemse, niet invasieve soort

Reuzenberenklauw

- Voorkomen verspreiding
- Begrazing

Reuzenberenklauw

- Voorkomen verspreiding
- Begrazing
- Uitsteken
- Maaien
- Chemisch behandelen
- Biologisch
- Gedurende lange tijd nazorg nodig!

Reuzenbalsemien

- *Impatiens glandulifera* Royle
- Afkomstig uit de Himalaya
- Bloeitijd juli - oktober
- Oppervlakkig wortelstelsel
- Sterk regeneratief vermogen
- Zaden maximaal 18 maanden levensvatbaar, maar meestal korter
- Verspreiding vaak via waterlopen

Reuzenbalsemien - waarom bestrijden?

- Instabiliteit oevers en andere taluds
- Negatief effect biodiversiteit

Reuzenbalsemien - bestrijding

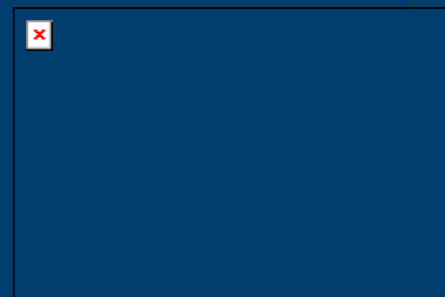
- Voorkomen verspreiding (=bestrijding)
- Maaien
- Uittrekken
- Inunderen
- Chemisch behandelen
- Begrazing

Amerikaanse vogelkers

- *Prunus serotina*
- Bospest
- Afkomstig uit Noord-Amerika
- Lange historie van aanplant en bestrijding
- Bloei: mei en juni
- Zaadproductie begint na het zesde levensjaar

Amerikaanse vogelkers - waarom bestrijden?

- Verstoring van de bosontwikkeling door beperking vestiging inheemse soorten
- Probleem bosverjonging
- Vermeende positieve effecten omstreden

Amerikaanse vogelkers - bestrijding

- Systematische werkwijze
  - Gebied indelen in vakken
- Grootschalig of geleidelijk
- Verwijderen zaadbronnen
  - Uittrekken
  - Ringen
  - Chemisch behandelen
    - Stobbenbehandeling
    - Hak- en spuitmethode (in Nederland niet toegestaan)

Amerikaanse vogelkers - bestrijding

- Jonge exemplaren
  - Uittrekken
  - Chemisch
    - Bladbehandeling
- Afzetten op heuphoogte
- Beschaduwing
- Begrazing
- Blijf volhouden!

Hemelboom

- *Ailanthus altissima*
- Veel aangeplant in steden
  - Tolerant voor luchtverontreiniging
- Gevoelig voor grote variatie in temperatuur tijdens het groeiseizoen
- Zeer uitgebreid wortelstelsel
- Zeer klimaat-adaptief

Hemelboom – waarom bestrijden?

- Negatief effect op inheemse flora
- Zeer invasief in andere landen waar de soort uitheems is
- Voorkomen is beter dan genezen

Hemelboom bestrijding

- Ringen
- Uittrekken
- Stobbenbehandeling met glyfosaat

Pontische rododendron

- *Rhododendron ponticum* L.
- Wereldwijd >700 soorten rododendron
- Ponticum verreweg meest voorkomend in Nederland
- Vrij ondiep wortelend
- Voortplanting relatief beperkt in de meeste delen van het land, zowel vegetatief als generatief
- Zeer sterk schaduwverdragend
- Slecht verteerbaar strooisel

Rododendron – waarom bestrijden?

- Zeer invasief op de Britse eilanden
- Breidt zich langzaam maar zeker uit
- Negatief effect op bosverjonging en inheemse flora
- Voorkomen is beter dan genezen
- Houd echter rekening met cultuurhistorische en esthetische waarde!

Rododendron - bestrijding

- Voorkom verspreiding
- Uittrekken
- Afzetten met stobbenbehandeling

Graag uw vragen